

Tại Việt Nam, 25% người trưởng thành mắc tăng huyết áp, nhưng chưa đến 50% nhận thức được tình trạng bệnh của mình.
Hình: PATH

Tăng Huyết Áp Tại Việt Nam

Cùng với sự phát triển của đời sống kinh tế, xã hội tại Việt Nam, là sự gia tăng tỷ lệ người dân mắc bệnh không lây nhiễm (BKN), điển hình là cao huyết áp (hay còn gọi là tăng huyết áp).

Tăng huyết áp (THA) nói riêng chiếm khoảng 21% tổng số trường hợp tử vong mỗi năm tại Việt Nam.

Khoảng 25% người trưởng thành mắc THA, nhưng chưa đến 50% nhận thức được tình trạng bệnh của mình.¹ Trong số những người mắc THA, chỉ có 13% kiểm soát huyết áp của họ một cách hiệu quả.²

Chính phủ Việt Nam đã cam kết thực hiện Chiến lược Quốc gia về Phòng và Kiểm soát BKN với mục tiêu đến năm 2025 sẽ khống chế tỷ lệ THA dưới 30% ở người trưởng thành.³

Tuy nhiên, hệ thống y tế hiện tại được xây dựng chủ yếu để đối phó với các trường hợp bệnh cấp tính và bệnh truyền nhiễm. Hệ thống chưa có đủ khả năng và kinh nghiệm để hỗ trợ hiệu quả cho việc phát hiện sớm, chẩn đoán và quản lý THA lấy người bệnh làm trung tâm.

Mô hình mới trong việc kiểm soát THA

Tổ chức PATH hợp tác với Quỹ Novartis, Sở Y tế và Trung tâm Y tế Dự phòng thành phố (TP.) Hồ Chí Minh giới thiệu dự án “Cộng đồng vì Trái tim khỏe”: mô hình chăm sóc sức khỏe tiên tiến với sự phối hợp hỗ trợ thực hiện giữa các nhà lãnh đạo ngành y tế, người dân, cơ sở y tế công lập và tư nhân nhằm nâng cao nhận thức, quản lý và kiểm soát THA tại Việt Nam.

“Số lượng bệnh nhân được sàng lọc và theo dõi tại Trạm y tế phường 9 đã tăng lên đáng kể: hơn 6,000 người dân trong khu vực đã được kiểm tra huyết áp. Tôi thấy rằng mô hình này rất hiệu quả.”

Bác sĩ Nguyễn Thanh Điền

Trưởng Trạm y tế Phường 9, Quận 8, TP. Hồ Chí Minh

DỰ ÁN 3 NĂM VỚI MỤC TIÊU TĂNG CƯỜNG VIỆC KIỂM SOÁT THA Ở NGƯỜI TRƯỞNG THÀNH, BẰNG CÁCH:

- 1. Nâng cao nhận thức** về bệnh THA và tăng nhu cầu kiểm tra huyết áp.
- 2. Nâng cao chất lượng và tính sẵn có của các dịch vụ chăm sóc sức khỏe về THA lấy người bệnh làm trung tâm** để dự phòng, phát hiện, điều trị và quản lý THA.
- 3. Giảm mất dấu bệnh nhân** bằng việc phổ biến danh sách liên hệ của cơ sở cung cấp dịch vụ chăm sóc sức khỏe về THA và trao quyền cho người mắc THA để họ có thể tự quản lý tình trạng của bản thân.
- 4. Tác động đến nhà hoạch định chính sách cấp quốc gia** thông qua việc ứng dụng kinh nghiệm và mô hình của dự án “Cộng đồng vì Trái tim khỏe” vào chính sách và cải thiện việc kiểm soát huyết áp trên khắp các tỉnh thành phố tại Việt Nam

Mô hình được thí điểm tại 4 quận thuộc TP. Hồ Chí Minh - Gò Vấp, Thủ Đức, quận 8 và quận 12 với dân số khoảng 2 triệu người, trong đó có gần 700.000 người từ 40 tuổi trở lên và có nguy cơ cao mắc THA.

Hướng Tiếp Cận

Nâng cao nhận thức về bệnh THA và tăng nhu cầu kiểm tra huyết áp:

Cộng đồng vì Trái tim khỏe sử dụng các chiến dịch truyền thông đa dạng trên các kênh thông tin truyền thống, kênh trực tuyến và các hoạt động cộng đồng nhằm nâng cao sự hiểu biết về bệnh THA và biến chứng phức tạp mà bệnh mang lại. Thông điệp chính dự án muốn hướng đến là tăng cường nhận thức về THA, khuyến khích lối sống lành mạnh và phổ biến tầm quan trọng của việc đo huyết áp thường xuyên.

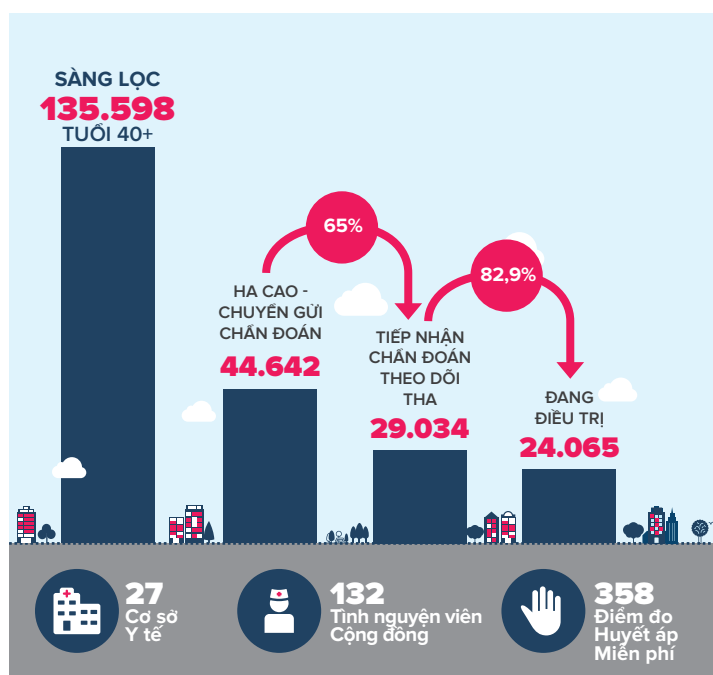
Nâng cao chất lượng và tính sẵn có của các dịch vụ THA lấy người bệnh làm trung tâm:

Đo huyết áp thường xuyên chính là chìa khóa để dự phòng và phát hiện sớm THA. Dự án Cộng đồng vì Trái tim khỏe đã mang dịch vụ sàng lọc và chuyển gửi đến gần hơn với mọi nhà bằng cách làm việc với tình nguyện viên cộng đồng, hộ kinh doanh gia đình và doanh nghiệp xã hội nhằm thiết lập mạng lưới với hơn 490 điểm đo huyết áp miễn phí tại các địa điểm phi truyền thống nhưng thuận lợi cho người dân như nhà của ban quản lý khu phố, tổ trưởng, chợ và quán trà nước vỉa hè. Từ tháng 9 năm 2016 đến tháng 6 năm 2018, 135.598 người từ 40 tuổi trở lên được tình nguyện viên của dự án hỗ trợ sàng lọc tăng huyết áp. 44.642 người (32,9%) có huyết áp cao và được chuyển gửi đến các cơ sở y tế công hoặc tư để chẩn đoán, điều trị và quản lý (nếu cần thiết).

Cộng đồng vì Trái tim khỏe đã thiết lập hệ thống gắn kết chặt chẽ với hơn 70 cơ sở y tế công và tư nhằm cung cấp các dịch vụ tiêu chuẩn về chăm sóc tăng huyết áp và quản lý ca bệnh. Chất lượng và tính nhất quán trong việc chăm sóc được củng cố bằng việc liên tục đào tạo, giám sát hỗ trợ cùng với nhóm bác sĩ hỗ trợ lâm sàng. Tính đến nay, 54,5% người được phát hiện có huyết áp cao trong các buổi sàng lọc (và 82,6% người được chẩn đoán mắc THA) đang được điều trị - con số này cao hơn nhiều so với chỉ số chẩn đoán và điều trị của quốc gia (13%).⁴

Giảm mất dấu và trao quyền cho người bệnh tự chăm sóc:

Việc quản lý ca bệnh hiệu quả chính là 1 phần quan trọng để kiểm soát THA. Các tình nguyện viên cộng đồng và nhân viên y tế chăm sóc ban đầu của dự án được đào tạo để cung cấp dịch vụ hỗ trợ chăm sóc dài hạn lấy bệnh nhân làm trung tâm. Việc này được thực hiện dễ dàng và hiệu quả hơn với sự hỗ trợ của eHTN.Tracker, hệ thống phần mềm đầu tiên để quản lý và theo dõi người bệnh trong mảng bệnh không lây nhiễm tại Việt Nam. Hệ thống theo dõi cho phép nhân viên y tế có thể theo dõi người bệnh xuyên suốt trong quá trình điều trị THA đồng thời liên kết với dịch vụ gửi tin nhắn SMS hỗ trợ bệnh nhân tuân thủ điều trị và thay đổi lối sống lành mạnh.

Số liệu các dịch vụ cung cấp của Cộng đồng vì Trái tim khỏe, Tháng 9 năm 2016 - Tháng 6 năm 2018. Nguồn: PATH

Tác động đến nhà hoạch định chính sách cấp quốc gia trong việc tăng cường kiểm soát huyết áp tại Việt Nam:

Cộng đồng vì Trái tim khỏe là dự án được thí điểm, thử nghiệm hướng tiếp cận sáng tạo đối với bệnh THA để có thể phổ biến và nhân rộng tại Việt Nam. Nhằm đảm bảo nhận thức và thấu hiểu của người dân địa phương về mô hình, Cộng đồng vì Trái tim khỏe đã sát cánh từng bước cùng chung tay thực hiện với các cơ quan y tế địa phương. Dữ liệu của dự án và hệ thống eHTN.Tracker đã cung cấp cho nhà hoạch định chính sách những bằng chứng liên tục về hướng tiếp cận thành công và gánh nặng về THA tại TP. Hồ Chí Minh. Cộng đồng vì Trái tim khỏe cũng đảm bảo THA và BKLN trở thành ưu tiên quốc gia, và là chủ trương đúng đắn trong việc thiết lập Nhóm Công tác Kỹ thuật quốc gia chuyên về BKLN tại Bộ Y Tế.

Năm 2018, mô hình dự án Cộng đồng vì Trái tim khỏe sẽ được đánh giá về tính hiệu quả, khả năng nhân rộng mô hình và tính bền vững. Kết quả sẽ được cung cấp cho Bộ Y Tế với mục đích xây dựng và đầu tư cho chương trình toàn diện về BKLN tại Việt Nam.

1. Sơn PT, Quang N, Viet NL, và cộng sự. "Tính phổ biến, nhận thức, điều trị và kiểm soát THA tại Việt Nam – kết quả từ một cuộc khảo sát quốc gia" Tạp chí Người Tăng huyết áp. 2012;26(4):268–280
2. Bộ Y Tế Việt Nam (MOH). Cuộc khảo sát quốc gia về Yếu tố nguy cơ của Bệnh không lây nhiễm (STEPS). Hà Nội, Việt Nam: MOH; 2016.
3. Bộ Y Tế Việt Nam. Chiến lược quốc gia phòng, chống bệnh ung thư, tim mạch, đái tháo đường, bệnh phổi tắc nghẽn mạn tính, hen phế quản và các bệnh không lây nhiễm khác, giai đoạn 2015-2025
4. Bộ Y Tế Việt Nam. STEPS. Hà Nội, Việt Nam MOH; 2016.